

FAVQULOTDA VAZIYATLARNI BARTARAF ETISHDA SOHAVIY XIZMATLARNING VAZIFALARI

*O'zbekiston Respublikasi Favqulodda vaziyatlar vazirligi Akademiyasi
Favqulodda vaziyatlarni bartaraf qilish va xizmatni tashkil etish kafedrasida*

katta o'qituvchisi

Abdusharipov O'tkirbek Rustamovich

Annotatsiya: Favqulotda vaziyatlarni bartaraf etishda sohaviy xizmatlarning vazifalari haqida yozish, bu masalaning muhimligini va murakkabligini tushunishga yordam beradi. Har bir sohaviy xizmat o'zining maxsus vazifalari va mas'uliyatlari bilan birga, favqulotda vaziyatlar paytida birgalikda ishlashlari zarur. Ushbu maqolada biz yong'in xavfsizligi, tibbiy yordam, qutqaruv xizmatlari va boshqa tegishli tashkilotlarning roli va ularning o'zaro aloqalarini haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: favqulotda vaziyatlar, yong'in, tabiiy ofatlar, texnologik avariylar, tibbiy xizmatlar, jarohat, tibbiy yordam.

Favqulotda vaziyatlar, insoniyat tarixida ko'plab qiyinchiliklar va sinovlarni keltirib chiqargan hodisalardir. Ular tabiiy ofatlar, texnologik avariylar yoki inson faoliyati natijasida yuzaga kelishi mumkin. Har bir favqulotda vaziyat o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, ularning oqibatlari va ta'siri ham turlicha bo'ladi. Bunday vaziyatlar ko'pincha insonlarning hayoti, sog'lig'i va mulkiga tahdid soladi, shuning uchun ularni bartaraf etish va oldini olish masalalari jiddiy ahamiyatga ega. Favqulotda vaziyatlar har qanday jamiyatda yuz berishi mumkin. Tabiiy ofatlar, masalan, yer silkinishlari, suv toshqinlari, yong'inlar va boshqa tabiiy hodisalar, insonlarning hayotini jiddiy ravishda o'zgartirishi mumkin. Texnologik avariylar esa, masalan, kimyoviy moddalar chiqindilari, elektr stansiyalaridagi avariylar yoki transport hodisalari kabi vaziyatlar, ko'plab odamlarning hayotiga xavf solishi mumkin. Shuningdek, inson faoliyati natijasida yuzaga keladigan favqulotda vaziyatlar, masalan, terroristik hujumlar yoki harbiy to'qnashuvlar ham jamiyatda katta o'zgarishlarga olib kelishi mumkin. Bunday vaziyatlar, shuningdek, ijtimoiy va iqtisodiy barqarorlikka ham ta'sir ko'rsatadi. Favqulotda vaziyatlar paytida ko'plab odamlar o'z uylarini, ish joylarini yoki hatto yaqinlarini yo'qotishi mumkin. Bu esa, o'z navbatida, psixologik muammolar va ijtimoiy beqarorlikka olib kelishi mumkin. Favqulotda vaziyatlarning oqibatlarini bartaraf etish, insonlarning hayotini saqlab qolish va jamiyatni tiklash uchun zarur bo'lgan chora-tadbirlarni ko'rishni talab etadi. Favqulotda vaziyatlarni bartaraf etish jarayoni ko'p qirrali va murakkab bo'lib, unda turli soha mutaxassislari, davlat organlari va nodavlat tashkilotlari ishtirok etadi. Ular birgalikda ishlash orqali favqulotda vaziyatlarning oldini olish, ularni bartaraf etish va

ularning oqibatlarini kamaytirish uchun zarur bo'lgan strategiyalarni ishlab chiqishlari zarur. Bu jarayon, shuningdek, aholi o'rtasida favqulotda vaziyatlarga tayyorlikni oshirish va ularni zaruriy bilimlar bilan ta'minlashni ham o'z ichiga oladi. Birinchidan, yong'in xavfsizligi xizmatlari favqulotda vaziyatlar paytida birinchi navbatda ishga tushadi. Yong'inlar ko'pincha tabiiy ofatlar, texnologik avariya yoki inson omili natijasida yuzaga keladi. Ularning oldini olish, yong'inlarni o'chirish va odamlarni xavfsiz joyga olib chiqish yong'in xavfsizligi xizmatlarining asosiy vazifalaridir. Yong'in xavfsizligi xizmatlari yong'inni o'chirishda foydalaniladigan uskunalar va texnologiyalar bilan jihozlangan bo'lishi kerak. Ular shuningdek, yong'in xavfsizligi bo'yicha profilaktik tadbirlarni amalga oshiradi, bu esa aholi o'rtasida yong'in xavfsizligi haqida ma'lumot berish va yong'inlar yuzaga kelishining oldini olishga yordam beradi. Tibbiy yordam ko'rsatish xizmatlari ham favqulotda vaziyatlarda muhim rol o'ynaydi. Jarohatlangan yoki sog'lig'i yomonlashgan odamlarni tezkor ravishda tibbiy yordam bilan ta'minlash uchun tibbiy xizmatlar tayyorlanishi zarur. Favqulotda vaziyatlar paytida ko'plab odamlar jarohatlanishi mumkin, shuning uchun tibbiy yordam ko'rsatish xizmatlari tezkor va samarali harakat qilishga tayyor bo'lishi kerak. Ular shuningdek, tibbiy yordam ko'rsatish bo'yicha mutaxassislar va shifokorlardan iborat bo'lishi lozim, chunki har bir jarohat yoki kasallik turiga qarab maxsus yordam ko'rsatish zarur bo'lishi mumkin.[1]

Qutqaruv xizmatlari esa odamlarni xavfli vaziyatlardan qutqarish bilan shug'ullanadi. Ular ko'plab qutqaruv operatsiyalarini o'tkazish uchun tayyorlanishi kerak. Qutqaruv xizmatlari yong'in, suv toshqinlari, yer silkinishlari yoki boshqa tabiiy ofatlar paytida odamlarni xavfsiz joyga olib chiqish uchun zarur bo'lgan tajribaga ega bo'lishi lozim. Ular shuningdek, qutqaruv uskunalari va texnologiyalar bilan jihozlangan bo'lishi kerak, bu esa ularning samaradorligini oshiradi. Qutqaruv xizmatlari o'z vazifalarini bajarishda yong'in xavfsizligi va tibbiy yordam ko'rsatish xizmatlari bilan hamkorlikda ishlashi zarur. Favqulotda vaziyatlarni bartaraf etishda axborot almashinuvi ham muhim ahamiyatga ega. Aholi favqulotda vaziyatlar yuzaga kelganda qanday harakat qilishni bilishi va zarur bo'lganda qanday yordam ko'rsatishni o'rganishi kerak. Buning uchun turli xil treninglar, seminarlar va axborot tadbirlari o'tkazilishi zarur. Axborot almashinuvi, shuningdek, sohaviy xizmatlar o'rtasida ham bo'lishi kerak. Ular o'zaro aloqalarini mustahkamlash va birgalikda ishlash uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni almashishi kerak. Bu, o'z navbatida, favqulotda vaziyatlarda tezkor va samarali harakat qilish imkonini beradi. Ushbu xizmatlarning o'zaro aloqalari va hamkorligi muhim ahamiyatga ega. Har bir xizmat o'z vazifalarini bajarish bilan birga, boshqa xizmatlar bilan muvofiqlashtirilgan ish olib borishi kerak. Masalan, yong'in paytida jarohatlangan odamlarni tezda tibbiy yordamga olib chiqish uchun yong'in xavfsizligi xizmatlari va tibbiy yordam ko'rsatish xizmatlari o'rtasida o'zaro

aloqalar mavjud bo'lishi lozim. Bu, o'z navbatida, odamlarning hayotini saqlab qolish va ularni xavfsiz joyga olib chiqish imkonini beradi.[2]

Shuningdek, favqulotda vaziyatlardan oldin, ularning oldini olish uchun ham chora-tadbirlar ko'rish zarur. Bu, aholi o'rtasida yong'in xavfsizligi, tabiiy ofatlar va boshqa xavf-xatarlar haqida ma'lumot berish orqali amalga oshirilishi mumkin. Aholi, shuningdek, favqulotda vaziyatlar yuzaga kelganda qanday harakat qilishni o'rganishi kerak. Buning uchun turli xil treninglar va seminarlar o'tkazilishi zarur. Bu, aholi o'rtasida favqulotda vaziyatlarga tayyorlikni oshiradi va ularning xavfsizligini ta'minlaydi.[3]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, favqulotda vaziyatlarni bartaraf etish sohasidagi xizmatlarning vazifalari o'zaro aloqalar, axborot almashinuvi va samaradorlikni oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar orqali amalga oshirilishi lozim. Ushbu xizmatlarning samarali ishlashi favqulotda vaziyatlar paytida odamlarning hayotini saqlab qolish va ularni xavfsiz joyga olib chiqish imkonini beradi. Har bir xizmat o'z vazifalarini bajarish bilan birga, boshqa xizmatlar bilan muvofiqlashtirilgan ish olib borishi zarur. Bu esa favqulotda vaziyatlarni bartaraf etishda samaradorlikni oshiradi va inson hayotini saqlab qolish imkonini beradi.

1. Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Qodirov, A. (2020). "Favqulotda vaziyatlarni boshqarish". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Favqulotda vaziyatlar vazirligi.
2. Abdullaeva, M. (2019). "Qutqaruv xizmatlari va ularning vazifalari". Samarqand: Samarqand davlat universiteti.
3. Murodov, I. (2021). "Tibbiy xizmatlar va favqulotda vaziyatlar". Buxoro: Buxoro davlat tibbiyot instituti.
4. Rahmonov, S. (2018). "Ijtimoiy xizmatlar va ularning roli". Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti.
5. Tashkentov, N. (2022). "Logistika va transport xizmatlari". Toshkent: O'zbekiston transport universiteti.
6. Ismoilov, B. (2023). "Ommaviy axborot vositalari va favqulotda vaziyatlar". Andijon: Andijon davlat universiteti.
7. Karimov, R. (2024). "Davlat organlari va favqulotda vaziyatlarni boshqarish". Namangan: Namangan davlat universiteti.